Iamblichus: Theurgisen uusplatonismin arkkitehti

Lyon Leshley + AI

Finnish

Iamblichus: Theurgisen uusplatonismin arkkitehti

by Lyon Leshley + AI

Okei, puhutaanpa henkilöstä, joka ei saa läheskään tarpeeksi huomiota filosofian kursseilla, mutta joka ansaitsee sen ehdottomasti. Iamblichus Kalkiksesta. Ja haluan aloittaa sijoittamalla sinut hänen maailmaansa, koska kontekstin ymmärtäminen on ratkaisevan tärkeää ymmärtääksesi, miksi hänen filosofiansa otti sellaisen muodon, jonka se sai.

Syntynyt noin vuonna 242 jKr. Kalkiksessa, jota nykyään kutsumme Syyriaksi – osaksi Rooman valtakunnan itäisiä provinsseja. Tämä ei ole mikään takavesi. Tämä on yksi muinaisen maailman kulttuurisesti kehittyneimmistä alueista. Kreikkalainen filosofia, syyrialaiset uskonnolliset perinteet, egyptiläiset mysteerikultit, persialaiset vaikutteet – kaikki tämä pyörii älyllisessä ilmapiirissä.

Ja Iamblichus tulee rahasta. Ei vain mukava – aristokraattinen. Hänen perheellä on yhteyksiä, resursseja, ja mikä tärkeintä meidän tarkoituksiinmme, heillä on varaa antaa hänelle ehdottomasti paras mahdollinen koulutus. Hän ei ole joku ulkopuolinen, joka yrittää murtautua filosofisiin piireihin. Hän on syntynyt eliittiin, jolla on pääsy teksteihin, opettajiin ja vakavaan filosofiseen työhön tarvittavaan vapaa-aikaan.

Tässä on se, mitä haluan sinun todella ymmärtävän kolmannesta vuosisadasta jKr., koska se on villi. Poliittisesti Rooman valtakunta on kriisissä. Vuosina 235–284 keisarillisen valtaistuimen hakijaa on noin 26. Keskimääräinen hallituskausi on ehkä kaksi vuotta. Teillä on sotilasvallankaappauksia, sisällissotia, germaanisten heimojen hyökkäystä pohjoisessa ja persialaisten hyökkäystä idässä. Talous paisuu – valtava inflaatio, valuutan aleneminen. Rutto pyyhkäisee läpi useita kertoja. Kaupungit kutistuvat, kauppaverkostot häiriintyvät.

Kaiken objektiivisen mittakaavan mukaan tämän pitäisi olla filosofian synkkä aikakausi. Odotat älyllisen elämän vain sulkeutuvan, eikö niin? Ihmiset ovat huolissaan selviytymisestä, eivät metafysiikasta.

Mutta tässä on merkittävää: tämä on itse asiassa yksi älyllisesti ja henkisesti luovimmista ajanjaksoista antiikin historiassa. Ehkä juuri siksi, että vanhat varmuudet ovat romahtamassa, ihmiset esittävät perustavanlaatuisia

kysymyksiä. Mikä on todellisuuden luonne? Mikä antaa elämälle merkityksen? Kuinka löydämme vakauden kaaoksen maailmassa? Mikä on suhteemme jumalalliseen?

Ja eri liikkeet tarjoavat erilaisia vastauksia. Kristinusko kasvaa nopeasti – se on edelleen laitonta, edelleen vainotaan ajoittain, mutta se leviää kaikilla yhteiskunnan tasoilla. Perinteinen pakanallisuus yrittää puolustaa itseään, mutta se on yhä enemmän puolustuskannalla. Erilaiset mysteeriuskonnot – Isis-kultti, mitraismi, eleusiniset mysteerit – tarjoavat polkuja pelastukseen rituaalin aloittamisen kautta.

Tähän uskomattoman monimutkaiseen, henkisesti nälkäiseen, älyllisesti kiihkeään maailmaan astuu Iamblichus. Ja hän aikoo yrittää tehdä jotain rohkeaa: luoda filosofisen järjestelmän, joka voi kilpailla kristinuskon kanssa, joka voi antaa perinteiselle kreikkalaiselle uskonnolle älyllistä kunnioitusta, joka voi tarjota täydellisen tien pelastukseen, joka perustuu sekä järkeen että rituaaleihin.

Nyt, ennen kuin menemme pidemmälle, meidän on ymmärrettävä, mistä Iamblichus tulee filosofisesti, koska kukaan ei työskentele tyhjiössä. Katsokaa tätä älyllistä sukulinjaa.

Plotinus – hän on sen, mitä me kutsumme uusplatonismiksi, perustaja, vaikka hän ei olisi kutsunut sitä niin. Hän työskentelee kolmannen vuosisadan puolivälissä, kuolee vuonna 270 jKr. Ja Plotinos luo tämän loistavan synteesin Platonin filosofiasta aristotelilaisen logiikan ja stoalaisen etiikan kanssa, jotka kaikki suuntautuvat mystiseen yhteyteen Yhteen, todellisuuden absoluuttisen lähteen kanssa.

Plotinuksella on oppilaita, mutta tärkein on Porfyrius. Nyt Porphyry on kiehtova sinänsä. Hän on se, joka muokkaa Plotinoksen kirjoituksia tekstiksi, jonka tunnemme Enneadeina – kirjaimellisesti "Yhdeksän", koska hän järjesti ne kuuteen yhdeksän tutkielman ryhmään. Ilman Porfyriosta meillä ei ehkä olisi Plotinoksen töitä ollenkaan.

Mutta Porfyrios kehittää myös Plotinoksen filosofiaa omiin suuntiinsa. Hän kirjoittaa logiikasta, etiikasta, kasvissyömisestä ja uskonnonfilosofiasta. Hän

yrittää systematisoida uusplatonismia, tehdä siitä ankarampaa, puolustaa sitä kristillisiltä kriitikoilta.

Ja Porphyryn oppilas? Se on Iamblichus. Olemme siis kolme sukupolvea syvällä tähän perinteeseen. Iamblichus ei keksi uusplatonismia tyhjästä – hän perii hienostuneen filosofisen järjestelmän, jota on kehitetty jo vuosikymmeniä.

Mutta tässä se kiinnostaa. Tuo dialla oleva lause – "uusplatonismin toinen perustaja" - ei ole vain kunnianimi. Se tarkoittaa, että Iamblichus muuttaa perinteen niin perusteellisesti, että kaikki hänen jälkeensä näyttää erilaiselta kuin kaikki ennen häntä.

Ajattele asiaa näin: Plotinus on kuin arkkitehti, joka suunnittelee kauniin talon Platonin suunnitelmien pohjalta. Porfyyri on kuin urakoitsija, joka rakentaa sen ja varmistaa, että kaikki on rakenteellisesti kunnossa. Mutta Iamblichus? Hän katselee tätä taloa ja sanoo: "Tämä on hyvä alku, mutta meidän on lisättävä kokonaan uudet siivet. Meidän on suunniteltava uudelleen perusta. Meidän on muutettava tämän rakennuksen todellista tarkoitusta."

Ja tällä on merkitystä, koska Iamblichuksen jälkeen jokainen merkittävä uusplatonisti työskentelee hänen varjossaan. Proclus, joka tulee vuosisata myöhemmin ja kirjoittaa systemaattisimman koskaan tuotetun uusplatonismin esityksen – hän noudattaa nimenomaisesti Iamblichuksen lähestymistapaa. Ateenan Platonin Akatemian viimeiset johtajat ennen sen sulkemista vuonna 529 – Damascius, Simplicius – he ovat kaikki amblichealaisia.

Joten kun tutkimme Iamblichusta, emme tutki vain yhden filosofin ajatuksia. Tutkimme muotoa, jonka uusplatonismi otti viimeisen kahden vuosisadan aikana elävänä filosofisena koulukuntana.

Nyt vielä yksi pala kontekstia ennen kuin sukeltaamme itse filosofiaan. Iamblichus on aktiivinen noin vuoteen 325 jKr. Haluan kertoa teille, mitä tapahtuu vuonna 325: Nikean kirkolliskokous. Tämä on ensimmäinen keisari Konstantinuksen kutsuma kristillisen kirkon ekumeeninen kirkolliskokous,

jossa he julistavat Nikean uskontunnustuksen ja perustavat kristillisen ortodoksisuuden.

Konstantinus kääntyi kristinuskoon vuonna 312 jKr. Kun Iamblichus kuolee, kristinusko on pitkällä matkalla Rooman valtakunnan viralliseksi uskonnoksi. Vanha pakanamaailma on kuolemassa.

Ja Iamblichus tietää tämän. Hän katsoo sen tapahtuvan. Ja hänen vastauksensa on kiehtova – hän ei puolusta vain perinteistä uskontoa sillä perusteella, että "tämän esi-isämme tekivät". Sen sijaan hän luo tämän uskomattoman hienostuneen filosofisen ja teologisen järjestelmän, joka yrittää osoittaa, että perinteinen kreikkalainen uskonto oikein ymmärrettynä on älyllisesti parempi kuin kristinusko.

Hän häviää sen taistelun, ilmeisesti. Mutta se tosiasia, että hän taisteli sitä vastaan filosofian eikä vain perinteen avulla – se on merkittävää. Hän yrittää kohdata kristinuskon älyllisin perustein, osoittaakseen, että sinulla voi olla sekä filosofista kurinalaisuutta että uskonnollista antaumusta, sekä järkeä että rituaalia.

Selvä, joten nyt tiedämme kuka Iamblichus oli, milloin hän eli ja minkä henkisen perinteen hän peri. Mutta tässä on todellinen kysymys: mitä hän oikeastaan teki sillä perinnöllä? Mikä tekee hänestä vallankumouksellisen?

Ymmärtääksemme tämän meidän on tarkasteltava sitä, mitä hän peri Plotinukselta – ja sitten katsottava hänen systemaattisesti arvostelevan sitä ja rakentavan sen uudelleen joksikin uudeksi.

Plotinuksesta Iamblichukseen

Plotinus – mystinen intellektuaali

Ennen kuin voimme ymmärtää, mikä tekee Iamblichuksesta vallankumouksellisen, meidän on todella ymmärrettävä Plotinoksen filosofia. Ja tarkoitan todella ymmärtäväni sitä, ei vain pinnallisen luonnoksen saamista. Koska Plotinuksen järjestelmä on kaunis, tyylikäs ja monella tapaa syvästi houkutteleva. Sinun täytyy tuntea sen vetovoima,

ennen kuin voit ymmärtää, miksi Iamblichus tunsi pakkoa repiä se osiin ja rakentaa uudelleen.

Aloitetaan siis ylhäältä – kirjaimellisesti. Plotinukselle kaikki alkaa Yhdestä. Ei "yksi", ei numero yksi, vaan Yksi – kaiken todellisuuden ehdoton, transsendentti lähde. Ja tässä on se, mikä Ykkösessä järkyttää: se on kaiken yläpuolella. Olemisen, ajatuksen, kielen, ymmärryksen tuolla puolen.

Mieti sitä hetki. Jos sanot "Yksi on olemassa", olet jo sekaisin, koska olemassaolo on rajoitus – olemassa olevat asiat määritellään sen mukaan, mitä ne ovat, mikä tarkoittaa, että ne eivät ole muita asioita. Mutta Yksi on rajaton, ääretön, absoluuttinen. Sitä ei voi määritellä, koska määritelmä on rajoitus.

Jos sanot "Yksi on hyvä", olet taas mennyt sekaisin, koska nyt annat sille ominaisuuden, ja ominaisuudet ovat rajoituksia. Yksi ei ole hyvä sillä tavalla kuin ihminen on hyvä tai teko on hyvä. Se on hyvyyden tuolla puolen – se on itse hyvyyden lähde.

Joten miten voimme puhua siitä ylipäätään? Plotinos sanoo, että voimme käyttää vain negatiivista teologiaa – sanomalla, mitä se ei ole. Tai voimme käyttää metaforia tietäen, että ne ovat riittämättömiä. Yksi on kuin aurinko – se säteilee valoa heikentämättä itseään. Se on kuin tulviva suihkulähde – se tuottaa kaiken menettämättä mitään.

Nyt Yhdestä tulee ensimmäinen emanaatio: Intellekti tai kreikaksi Nous. Tämä on puhdasta ajattelua itsessään. Se on platonisten muotojen valtakunta – itse kauneus, itse oikeudenmukaisuus, kaiken materiaalisen maailman täydelliset arkkityypit. Äly on edelleen yhtenäinen, mutta se ei ole aivan yksinkertainen kuin Yksi. Siinä on moninaisuutta – se sisältää kaikki muodot erillisinä mutta toisiinsa liittyvinä todellisuuksina.

Ja tässä on jotain ratkaisevaa: Plotinukselle Äly ei tule Yhdestä valinnan tai päätöksen perusteella. Yksi ei ajattele "Minä luon nyt Intellektin". Se tekisi Yhdestä ajattelevan olennon, mikä rajoittaisi sitä. Sen sijaan emanaatio on välttämätöntä ja ikuista. Se on kuin kuinka valo välttämättä säteilee auringosta. Yksi, luonteeltaan äärettömän tuottava, vuotaa yli Intellektin.

Intellektistä kumpuaa sielu – maailmansielu, joka on elämän ja liikkeen periaate. Sielu on vähemmän yhtenäinen kuin äly. Se on käännetty sekä ylöspäin kohti Älyä (pohdiskelemassa muotoja) että alaspäin kohti ainetta (antaa elämän ja järjestyksen fyysiselle maailmalle). Yksittäiset sielut – sinun sielusi, minun sieluni – ovat kuin tämän maailmansielun säteitä.

Ja lopuksi, ketjun alaosassa, sinulla on aine – ei varsinaisesti sielun luoma, vaan enemmän kuin valon lopullinen himmeneminen, piste, jossa Yhdestä lähtevästä emanaatiosta tulee niin heikko, että se ei ole melkein mitään. Materia on puutetta, poissaoloa, olemisen rajaa.

Tässä on Plotinoksen mukaan ihmistilanne, ja tästä se tulee todella mielenkiintoiseksi. Olemme sieluja, jotka ovat laskeutuneet ruumiisiin. Mutta – ja tämä on ehdottoman tärkeää Plotinoksen ymmärtämiselle – laskeutumisemme ei ole täydellinen. Sielumme korkeampi osa, muotoja mietiskelevä osa, ei koskaan laskeudu alas. Se pysyy siellä ylhäällä ymmärrettävässä valtakunnassa, ikuisesti mietiskelemässä, ikuisesti yhdistyneenä Intellektin kanssa.

Joten juuri nyt, vaikka istut täällä ja kuuntelet tätä luentoa, osa sinusta on siellä ylhäällä pohtimassa ikuisia totuuksia. Olet vain unohtanut sen. Olet niin samaistunut kehoosi, tunteisiisi, aistikokemukseesi, että olet menettänyt yhteyden todelliseen itseesi.

Mikä on ratkaisu? Filosofia. Miettiminen. Kääntyminen sisäänpäin. Sinun täytyy irrota ruumiillisista huolenaiheistasi, puhdistaa ajattelusi, opiskella matematiikkaa ja dialektiikkaa, pohtia muotoja. Vähitellen, älyllisen kurinalaisuuden kautta, nouset takaisin ylös olemisketjussa. Ensin saavutat eettisen hyveen, joka tuo järjestyksen sieluun. Sitten harjoittelet älyllistä kontemplaatiota, joka yhdistää sielun Intellektiin. Ja harvinaisina mystisinä hetkinä – Plotinus väittää kokeneensa tämän neljä kertaa elämässään – saatat jopa saavuttaa liiton Itseensä.

Se on älyllinen polku. Et tarvitse temppeleitä, et tarvitse pappeja, et tarvitse rituaaleja. Vain sinä, mielesi ja kosmos. Filosofia on ainoat tikkaat, jotka sinun täytyy kiivetä takaisin jumalalliseen.

Ja minun on sanottava, että tässä on jotain syvästi kiehtovaa. Se antaa voimaa – et ole riippuvainen ulkoisista viranomaisista. Se on järkevää – se kunnioittaa ihmisen älykkyyttä ja kykyämme ymmärtää todellisuutta. Se on optimistista – se sanoo, ettemme koskaan pudonneet, olemme vain unohtaneet keitä olemme.

Kaunis systeemi, eikö? Tyylikäs. Älyllisesti tyydyttävä. Filosofisesti tiukkaa.

Iamblichus piti sitä vaarallisen väärin.

Iamblichus – Systemaattinen teologi

Nyt kun sanon, että Iamblichus ajatteli Plotinoksen olleen väärässä, en tarkoita, että hän hylkäsi uusplatonismin kokonaan. Hän työskentelee edelleen uusplatonisessa kehyksessä – emanaatiossa Yhdestä, olemisen ketjusta, sielun paluusta lähteensä luo. Mutta hän ajattelee, että Plotinus teki joitakin perustavanlaatuisia virheitä, ja näillä virheillä on vakavia seurauksia.

Aloitetaan suuresta: tästä ajatuksesta, että osa sielustamme pysyy kaatumattomana, ikuisesti mietiskellä jumalallista. Iamblichus sanoo ei. Ei todellakaan. Kun sielu laskeutuu ruumiiseen, se todella laskeutuu. kaikki se. Ei ole olemassa korkeampaa osaa, joka pysyisi aineen koskemattomana.

Miksi tällä on väliä? Sillä jos Plotinos on oikeassa, meidän tilanteemme ei todellakaan ole niin paha. Emme ole todella langenneet – olemme vain väliaikaisesti unohtaneet jumalallisen luontomme. Voimme herättää itsemme filosofian kautta.

Mutta jos Iamblichus on oikeassa, olemme vakavissa vaikeuksissa. Olemme aidosti sotkeutuneita aineeseen, aidosti hämmentyneitä, aidosti erillään jumalallisuudesta. Tämä ei ole vain kognitiivinen virhe, jonka voimme korjata ajattelemalla kovemmin. Tämä on todellinen metafyysinen kriisi.

Ja tässä Iamblichus esittää toisen suuren kritiikkinsä: Voiko puhdas älyllinen mietiskely todella pelastaa meidät? Jos olemme todella niin sekaisin kuin todellisuudessa olemme – jos sielumme on aidosti uppoutunut aineeseen, ruumiillisten intohioiden summentamia, unohdamme niiden alkuperän –,

voimmeko todella vetää itsemme ylös omien älyllisten saappaidemme avulla?

Iamblichus sanoo ei. Ajattele sitä käytännössä. Jos olet hukkumassa, voitko pelastaa itsesi ajattelemalla uimista? Jos olet sairas, voitko parantaa itsesi vain harkitsemalla terveyttä? Jossain vaiheessa tarvitset ulkopuolista apua. Tarvitset jonkun heittämään sinulle köyden. Tarvitset lääkettä.

Sama sielun pelastuksen kanssa. Tarvitsemme apua ylhäältä. Tarvitsemme jumalien kurottautuvan luoksemme, koska emme voi tavoittaa niitä omin voimin. Filosofia on välttämätöntä – sinun on ymmärrettävä, mitä teet ja miksi – mutta se ei riitä. Tarvitset myös jumalallista armoa, jumalallista väliintuloa, jumalallista voimaa, joka toimii elämässäsi.

Tämä on massiivinen muutos. Plotinukselle filosofi on pohjimmiltaan omavarainen henkisellä matkallaan. Iamblichukselle me tarvitsemme ehdottomasti jumalien apua. Ja tämä tarkoittaa, että tarvitsemme tapoja ottaa yhteyttä jumaliin, kutsua heitä, luoda olosuhteet, joissa he voivat toimia elämässämme. Tarvitsemme rituaalin. Tarvitsemme teurgiaa.

Mutta ennen kuin siirrymme teurgiaan, on kolmas suuri kritiikki, jonka Iamblichus esittää Plotinukselle: kosmos on paljon monimutkaisempi kuin Plotinos kuvaili.

Plotinus antaa sinulle kolme päätasoa: Yksi, äly, sielu. Puhdas. Yksinkertainen. Tyylikäs.

Iamblichus katsoo tätä ja miettii: Kuinka se voi olla oikein? Katsokaa kaikkia ympärillämme olevia uskonnollisia perinteitä. Kreikkalaiset palvovat kymmeniä jumalia – Zeusta, Apollonia, Ateenaa, Dionysosta ja edelleen. Egyptiläisillä on panteoninsa. Kaldealaisilla on teologiansa. Ovatko kaikki nämä jumalat vain keksittyjä? Ovatko ne vain runollisia nimiä filosofisille abstraktioille?

Iamblichus sanoo ei. Nämä jumalat ovat todellisia. He ovat todellisia jumalallisia olentoja, jotka toimivat kosmisen hierarkian eri tasoilla. Ja jos ne

ovat todellisia, kosmoksen on oltava tarpeeksi monimutkainen mahtumaan ne kaikki.

Joten Iamblichus ryhtyy tähän massiiviseen systematisointiprojektiin. Hän aikoo kartoittaa koko jumalallisen valtakunnan yksityiskohtaisesti. Hän aikoo näyttää tarkalleen kuinka monta tasoa on, millaisia olentoja kullakin tasolla on, kuinka ne liittyvät toisiinsa, kuinka ne välittävät yhden ja aineellisen maailman välillä.

Jos Plotinus antaa sinulle kolme tasoa, Iamblichus antaa sinulle kymmeniä. Hän moninkertaistaa entiteettejä, luo monimutkaisia hierarkioita, kehittää monimutkaisia luokituksia. Se on monimutkaisuudessaan melkein barokkia.

Ja tämä ei ole vain älyllistä esittelyä. Iamblichus pitää tätä monimutkaisuutta tarpeellisena. Kuilu Yhden – absoluuttisen, äärettömän, transsendenttisen – ja aineen – rajallisen, rajallisen, tuskin todellisen – välillä on niin laaja, että tarvitset kaikkia näitä välitasoja ylittääksesi sen. Jokainen taso välittää sen ylä- ja alapuolella olevan välillä. Jokainen taso saa koko järjestelmän toimimaan.

Lisäksi, jos aiot harjoittaa teurgiaa – jos aiot kutsua jumalia – sinun on tiedettävä, mitä jumalia kutsua mihin tarkoitukseen. Sinun on ymmärrettävä kosminen hierarkia, jotta voit työskennellä sen kanssa oikein. Tarvitset yksityiskohtaisen kartan jumalallisesta valtakunnasta.

Joten Iamblichus luo sellaisen. Ja tämä kartta, tämä monimutkainen kosminen arkkitehtuuri, tulee perustaksi kaikelle myöhemmälle uusplatonismille.

Annan teille konkreettisen esimerkin siitä, kuinka tämä toimii. Sano, että olet sielu, joka yrittää nousta takaisin Yhdelle. Plotinoksen järjestelmässä pohjimmiltaan mietit tietäsi ylöspäin – opiskelet filosofiaa, puhdistat ajatteluasi, saavutat yhteyden Intellektin kanssa, ehkä kosketat Yhtä.

Iamblichuksen järjestelmässä et voi vain hypätä täältä sinne. Sinun on mentävä taso kerrallaan, ja jokaisella tasolla tarvitset apua olennoilta, jotka luonnollisesti asuvat sillä tasolla. Joten saatat kutsua tiettyjä sankareita

auttamaan alemman sielusi puhdistamisessa. Sitten kutsut tiettyjä demoneita auttamaan kohottamaan älyllistä sieluasi. Sitten tietyt enkelit auttamaan sinua lähestymään jumalallista maailmaa. Sitten tietyt jumalat todella helpottamaan liittoa korkeampien periaatteiden kanssa.

Se ei ole enää yksinmatka. Se on yhteisöllinen ponnistus, joka kattaa koko kosmisen hierarkian. Et ole yksin – sinua ympäröivät jumalalliset auttajat kaikilla tasoilla, jos tiedät kuinka ottaa heihin yhteyttä.

Ja se vie meidät Iamblichuksen innovaation ytimeen: Kuinka tarkalleen ottaen otat yhteyttä näihin jumalallisiin olentoihin? Miten saat heidän apuaan? Vastaus on teurgia – ja meidän on ymmärrettävä tämä syvällisesti, koska se on Iamblichuksen filosofian erottuvin ja kiistanalaisin osa.

Hierarkkinen kosmos

Jumalallinen arkkitehtuuri

Selvä, nyt aiomme rakentaa Iamblichuksen kosmosta alusta alkaen. Ja haluan sinun kiinnittävän tähän todella huomiota, koska tämä on monimutkaista ja jokainen pala on tärkeä. Tämä ei ole vain abstraktia metafysiikkaa - tämä on itse todellisuuden arkkitehtuuri Iamblichuksen mukaan.

Aivan huipulla meillä on Yksi. Ei erimielisyyttä Plotinoksen kanssa. Yksi on ehdottoman transsendentti, olemisen, ajatuksen tuolla puolen, kaiken lähde. Siitä ei voi sanoa mitään positiivista. Se on ehdoton periaate, joka perustaa kaiken muun.

Mutta heti – ja tässä Iamblichus alkaa hajaantua – meidän täytyy kysyä: Kuinka mikään tulee Yhdestä? Plotinus sanoo, että se vain säteilee välttämättä, kuin valo auringosta. Mutta Iamblichus uskoo, että tarvitsemme väliperiaatteita selittääksemme tämän.

Joten hän tuo pythagoralaisia käsitteitä: Limit and the Unlimited. Nämä eivät ole vain abstrakteja ideoita – ne ovat todellisia metafyysisiä periaatteita. Rajaton on puhdasta potentiaalia, ääretöntä mahdollisuutta, muodotonta voimaa. Raja on se, mikä antaa määritelmän, rakenteen, muodon,

määräyksen. Ja koko todellisuus on näiden kahden periaatteen vuorovaikutusta.

Ajattele sitä näin: The Unlimited on kuin ääretön savi – muodoton, muodoton, puhdas potentiaali. Raja on kuin kuvanveistäjän kädet – antavat muodon, luovat määrittelyä, tuottavat todellisia asioita. Tarvitset molemmat. Pure Unlimited olisi vain kaaosta, muodoton mahdollisuus. Pure Limit olisi tyhjä muoto ilman muotoiltavaa. Todellisuus on sitä, mitä tapahtuu, kun Limit vaikuttaa Unlimitediin.

Nämä periaatteet ovat jotenkin välittäjänä yhden ja seuraavan tason välillä, joka on Älyn valtakunta. Mutta tässä se menee monimutkaiseksi. Plotinuksella on yksi äly, joka sisältää kaikki muodot. Iamblichus sanoo ei – älyn valtakunnassa itsessään on useita tasoja.

Ensinnäkin on puhtaasti ymmärrettävä valtakunta – tämä on muodot transsendenttiimmassa tilassaan, lähinnä Yhtä. Nämä ovat muotoja sellaisena kuin ne ovat itsessään, puhtaimmassa yhtenäisyydessä.

Sitten on älyllinen valtakunta – tämä on muodot sellaisina kuin jumalallinen äly niitä aktiivisesti ajattelee. Täällä heillä on enemmän erilaistumista, enemmän moninaisuutta.

Sitten on ymmärrettävä ja älyllinen ulottuvuus – eräänlainen välivyöhyke, jossa muodot ovat olemassa sekä puhtaassa yhtenäisyydessään että erilaistuneessa moninaisuudestaan.

Miksi kaikki nämä erot? Koska Iamblichus yrittää selittää, kuinka pääset absoluuttisesta ykseydestä (Yksi) siihen monimuotoisuuteen, jonka näemme maailmassa. Et voi vain hypätä yhdestä moneen. Tarvitset erilaistumisen asteittaisia vaiheita.

Ja jokaisella näillä älyn tasoilla on jumalia. Ei metaforisia jumalia, ei runollisia personifikaatioita – todellisia jumalallisia olentoja. Zeus toimii yhdellä tasolla, Apollo toisella, Athena toisella. Jokaisella jumalalla on oma vaikutuspiirinsä, omat voimansa, oma paikkansa hierarkiassa.

Älyn valtakunnan alapuolella meillä on sielun valtakunta. Mutta jälleen kerran, ei vain yksi maailmansielu. Iamblichus erottaa:

Jumalalliset sielut - itse jumalten sielut Daemoniset sielut - väliolennot jumalien ja ihmisten välillä Sankarisielut - kohonneet ihmissielut, jotka ovat saavuttaneet puolijumalallisen statuksen Ihmissielut - se on me Eläinsielut - kyllä, eläimilläkin on sielu, vain vähemmän kehittynyt Jokaisella sielutyypillä on oma luontonsa, oma roolinsa yhteisissä kyvyissä.

Ja kaiken tämän läpi kulkemista – tämä on tärkeää – Iamblichus kutsuu "ketjuiksi" tai "sarjoiksi". Jokaisella suurella jumalalla on olentojen ketju, joka lähtee heistä aina aineelliselle tasolle asti. Joten on olemassa dionysilainen ketju, Apollonilainen ketju, hermeettinen ketju ja niin edelleen. Jokainen ketju osallistuu hallitsevan jumaluutensa luonteeseen.

Tällä on käytännössä merkitystä, koska kun teet kirurgiaa, sinun on tiedettävä, minkä ketjun kanssa työskentelet. Jos vedät dionysoisiin voimiin, käytät dionysolaisia symboleja, dionysolaisia hymnejä ja dionysolaisia riittejä. Työskentelet siinä tietyssä olemisketjussa.

Yhdestä asiaan

Katso nyt tätä kaaviota, joka näyttää täydellisen laskeutumisen Yhdestä aineeseen. Haluan sinun ymmärtävän, että tämä ei ole vain staattinen rakenne – se on dynaaminen järjestelmä.

Kaikki lähtee Yhdestä. Se on alaspäin suuntautuva liike – kulkue tai kreikaksi proodos. Ykkö vuotaa Limitiksi ja Rajoittamattomaksi. Ne ovat vuorovaikutuksessa tuottaen älyn valtakunnan. Äly tulvii sielun valtakuntaan. Sielu antaa elämän ja järjestyksen aineelle.

Mutta on myös ylöspäin suuntautuva liike – paluu tai epistrofi. Kaikella on luonnollinen halu palata alkulähteilleen. Materia pyrkii osallistumaan Souliin. Sielu pyrkii pohtimaan Intellektiä. Äly etsii yhteyttä Yhteen.

Koko kosmos on sitoutunut tähän kaksoisrytmiin: ulos ja takaisin, kulkue ja paluu, systole ja diastole, kuin kosminen sydämenlyönti.

Ja tässä siitä tulee persoonallista: Olemme sieluja, jotka ovat laskeutuneet aina aineeseen. Olemme tämän ketjun alaosassa, ruumiisiin upotettuna, fyysiseen olemassaoloon sotkeutuneena.

Muista, että Plotinoksen järjestelmässä osa meistä ei koskaan laskeutunut alas. Mutta Iamblichus sanoo ei – me todella putosimme. koko matkan. Koko sielumme on täällä alhaalla, hämmentyneenä, unohtaneena, kamppailevana.

Tehtävämme on nousta takaisin ylös. Mutta emme voi vain hypätä aineesta yhteen. Se on kuin yrittäisi hypätä pohjakerroksesta pilvenpiirtäjän katolle. Sinun täytyy ottaa portaat. Sinun on mentävä taso tasolta.

Ja jokaisella tasolla tarvitset apua. Tämä on ratkaisevan tärkeää. Et voi nousta omalla voimallasi. Tarvitset olentoja kullakin tasolla auttamaan sinua nostamaan.

Joten jäljitetään sielun nousu. Aloitat tästä aineesta, samaistut kehoosi, olet vangittuna aistillisiin nautintoihin ja kipuihin, intohimojen ja ruokahalujen ohjaamana.

Ensimmäinen askel: eettinen puhdistus. Sinun täytyy hallita alempia sieluasi, intohimojasi. Harjoittelet hyvettä – rohkeutta, maltillisuutta, oikeudenmukaisuutta. Tämä alkaa vapauttaa sinut ruumiillisten halujen orjuudesta. Voit myös kutsua tiettyjä sankareita tai alempia demoneita auttamaan tässä. Nämä ovat olentoja, jotka hallitsevat intohimonsa ja voivat auttaa sinua tekemään samoin.

Toinen vaihe: älyllinen puhdistus. Opiskelet matematiikkaa, logiikkaa, filosofiaa. Harjoittelet mielesi ajattelemaan aineetonta todellisuutta. Alatte pohtia muotoja. Ja saatat kutsua tiettyjä korkeampia demoneita tai alempia enkeleitä auttamaan valaisemaan älyäsi.

Kolmas askel: lähestyminen jumalallista maailmaa. Aloitat suoran yhteyden itse jumaliin. Sielustasi tulee yhtenäisempi, jumalallisempi. Osallistut älyn elämään. Ja tässä tarvitset itse jumalia nostamaan sinut ylös, koska et voi ylittää tätä kynnystä omalla voimallasi.

Viimeinen vaihe: liitto Yhdessä. Tämä on harvinaista, ehkä mahdotonta useimmille sieluille ruumiillistuessaan. Mutta se on perimmäinen tavoite – täydellinen paluu lähteeseen, kaiken moninaisuuden hajottaminen absoluuttiseksi ykseydeksi.

Mutta tässä on asia: et voi tehdä mitään tästä yksin. Joka vaiheessa tarvitset jumalallista apua. Ja miten saat sen avun? Miten saat yhteyden näihin olentoihin? Miten voit pyytää heidän apuaan?

Siellä teurgia astuu esiin. Ja meidän on ymmärrettävä teurgia syvällisesti, koska se on Iamblichuksen filosofian erottuvin, kiistanalaisin ja vaikutusvaltaisin osa.

Teurgia – pelastus jumalallisen rituaalin kautta

Mikä on teurgia?

Sana "teurgia" tulee kreikasta: theos tarkoittaa "jumalaa" ja ergon tarkoittaa "työtä". Siis kirjaimellisesti "jumalan työtä" tai "jumalallista työtä". Mutta mitä se käytännössä tarkoittaa?

Iamblichukselle teurgia on täydellinen rituaalikäytäntöjen järjestelmä, joka on suunniteltu saamaan aikaan todellinen, ontologinen yhteys jumalien kanssa. Ei metaforinen kontakti. Ei psykologista symboliikkaa. Ei vain inspiroituneena tai kohotettuna. Todellinen, metafyysinen liitto jumalallisten olentojen kanssa.

Nyt saatat ajatella: "Odota, eikö tämä ole vain uskontoa? Eikö ihmiset ole aina tehneet tätä temppeleissä?" Ja kyllä, yhtäläisyyksiä löytyy. Mutta Iamblichus tekee jotain erilaista. Hän ottaa perinteisiä uskonnollisia käytäntöjä – uhrauksia, rukouksia, hymnejä, rukouksia – ja antaa niille filosofisen perustelun. Hän näyttää, miksi ne toimivat, miten ne toimivat, mihin metafyysisiin periaatteisiin ne perustuvat.

Sallikaa minun kertoa teille hänen ydinargumenttinsa, koska se on kiehtovaa ja sen ytimessä, miksi hän pitää teurgiaa tarpeellisena.

Lähtökohta yksi: Olemme aineeseen upotettuja sieluja, aidosti langenneita, aidosti erotettuja jumalallisuudesta. Tämä on Plotinoksen kritiikki, josta jo keskustelimme.

Lähtökohta kaksi: Ihmisen äly itsessään on rajoitettu, äärellinen, aineeseen upotettu. Huolimatta siitä, kuinka lujasti ajattelemme, vaikka kuinka paljon opiskelemme filosofiaa, emme voi ylittää omia rajoituksiamme pelkästään ajattelulla. Älymme on luotu asia, joka on riippuvainen korkeammista todellisuuksista. Se ei voi nostaa itseään jumalien tasolle omalla voimallaan.

Lähtökohta kolme: Mutta jumalat haluavat auttaa meitä. Heidän luonteensa kuuluu olla hyväntahtoisia, tulvii hyvyyttä, auttaa alempia olentoja nousemaan. Ongelma ei ole siinä, että jumalat eivät ole haluttomia – se on se, ettemme tiedä, kuinka vastaanottaa heidän apuaan.

Johtopäätös: Tarvitsemme tavan luoda olosuhteet, jotka sallivat jumalien toimia elämässämme. Meidän on avattava kanavat, joiden kautta jumalallinen voima voi virrata alas meihin. Sitä teurgia tekee.

Ajattele sitä näin: Filosofia on sitä, että yritämme kiivetä jumalien luokse. Olemme täällä laaksossa ja yritämme nousta vuorelle. Voimme kiivetä tietyn matkan oman ponnistelumme kautta – opiskelemalla, ajattelemalla, mietiskelemällä. Mutta jossain vaiheessa vuori on liian jyrkkä. Emme voi nousta korkeammalle yksin.

Teurgia on jumalat, jotka kurkottavat alas nostaakseen meidät ylös. He heittävät meille köyden, tai mikä vielä parempaa, laskeutuvat sinne, missä olemme ja kantavat meitä ylöspäin. Molemmat liikkeet ovat välttämättömiä. Tarvitset filosofista ymmärrystä tietääksesi mitä olet tekemässä ja miksi. Mutta tarvitset myös rituaaliharjoituksia muodonmuutoksen toteuttamiseksi.

Nyt konkretisoidaan. Mitä teurgia oikeastaan sisältää?

Ensinnäkin on sanallisia elementtejä – pyhiä nimiä, hymnejä, kutsumuksia. Jumalilla on erityiset nimet, jotka ilmentävät heidän olemuksiaan. Kun puhut nämä nimet oikein, oikealla tarkoituksella, oikeaan aikaan, et vain tee ääniä.

Aktivoit todellisia metafyysisiä yhteyksiä. Nimet osallistuvat edustamaansa jumalalliseen todellisuuteen.

Toiseksi on aineellisia elementtejä – kiviä, yrttejä, eläimiä, tiettyjä aineita, joilla on luonnollisia yhtymäkohtia tiettyihin jumaliin. Tämä ei ole mielivaltaista symboliikkaa. Iamblichus uskoo, että kosmosta sitoo yhteen se, mitä hän kutsuu "sympatioilla" - todelliset yhteydet asioiden välillä todellisuuden eri tasoilla. Tietyt kivet resonoivat luonnollisesti tiettyjen jumalallisten voimien kanssa. Kun käytät niitä rituaaleissa, työskentelet itse todellisuuden rakenteen kanssa.

Kolmanneksi on toimintaa – erityisiä eleitä, liikkeitä, tansseja, uhrauksia. Nämä eivät ole vain ulkoisia esityksiä. Ne ovat tapoja sovittaa koko olemuksesi – ruumiin, sielun ja hengen – jumalallisten todellisuuksien kanssa.

Neljänneksi on ajoitus – tietyt rituaalit on suoritettava tiettyinä aikoina, kun kosmiset olosuhteet ovat oikeat, kun tietyt planeetat ovat tietyissä asennoissa, kun kutsumasi jumalalliset voimat ovat helposti saavutettavissa.

Kaikki tämä yhdessä luo sen, mitä Iamblichus kutsuu "ajoneuvoksi" jumalalliseen läsnäoloon. Rakennat eräänlaista metafyysistä kanavaa, jonka kautta jumalat voivat päästä aineelliseen maailmaan ja toimia.

Jumalallisen ja ihmisen yhdistäminen

Katso nyt tätä lainausta Iamblichuksen tärkeimmästä teoksesta On the Mysteries: "Ei puhdas ajatus yhdistä meitä jumaliin - se on pyhän rituaalin sanoinkuvaamaton teko, joka suoritetaan hiljaisuudessa kaiken ymmärryksen ulkopuolella."

Puretaan tämä huolellisesti, sillä jokainen sana on tärkeä.

"Se ei ole puhdasta ajattelua" - tämä on Plotinoksen älyllisyyden suora hylkääminen. Ajattelu itsessään ei voi pelastaa sinua. Kontemplaatio ei sinänsä voi yhdistää sinua jumalalliseen. Miksi? Koska ajattelu on ihmisälyn toimintaa, ja ihmisen äly on rajoitettu. Yrität tarttua äärettömään äärellisillä työkaluilla. Se ei toimi.

"joka yhdistää meidät jumaliin" - huomaa monikko. Ei "Yksi", ei "Äly", vaan "jumalat". Iamblichus vaatii useiden jumalallisten olentojen todellisuutta, joista jokaisella on oma luontonsa, joista jokainen vaatii oman lähestymistavan.

"se on pyhän rituaalin sanoinkuvaamaton teko" - "sanomaton" tarkoittaa puhetta, selitystä. Teurgia toimii rationaalista ymmärtämistä syvemmällä tasolla. Et voi täysin selittää, miksi se toimii, koska se toimii periaatteiden kautta, jotka ylittävät ihmisen ymmärryksen.

"suoritetaan hiljaisuudessa kaiken ymmärryksen ulkopuolella" - tämä on ratkaisevan tärkeää. Tehokkaimmat teurgiset teot tapahtuvat hiljaisuudessa. Ei siksi, että olisit salaperäinen, vaan koska se, mitä tapahtuu, on sanoin kuvaamaton. Otat yhteyttä todellisuuksiin, joita kieli ei voi vangita.

Tässä on se, mikä tässä on todella radikaalia: Iamblichus sanoo, että teurgiassa käytetyt symbolit eivät ole tavanomaisia. Ne eivät ole ihmisten keksimiä mielivaltaisia merkkejä. Ne ovat luonnollisia symboleja, jotka on upotettu itse todellisuuden rakenteeseen.

Ajattele kieltä hetki. Sana "koira" viittaa koiriin, koska olemme kaikki samaa mieltä siitä. Se on yleissopimus. Ranskassa he käyttävät sanaa "chien". Saksaksi "Hund". Yhteys sanan ja asian välillä on mielivaltainen.

Mutta teurgiset symbolit eivät ole sellaisia. Kun käytät tiettyä kiveä rituaalissa tai puhut tietyn jumalallisen nimen tai suoritat tietyn eleen, et toimi konventionaalisesti. Työskentelet luonnollisten yhteyksien kanssa, jotka ovat olemassa itse kosmoksessa. Tuo kivi todella osallistuu siihen jumalalliseen voimaan, jota kutsut. Tuo nimi todella ilmentää tuon jumalan olemusta. Nämä yhteydet on rakennettu todellisuuden kankaaseen.

Tästä syystä teurgia on tehtävä oikein. Jos käytät väärää kiveä, lausut nimen väärin tai suoritat rituaalin väärään aikaan, se ei toimi. Ei siksi, että jumalat olisivat nirsoja tai vaativia, vaan siksi, ettet itse luo yhteyttä. Se on kuin yrittäisit virittää radiota – jos olet vähänkin poissa, et saa signaalia.

Kun teurgisti suorittaa rituaalin oikein, jotain todella tapahtuu. Jumala on todella läsnä. Jumalallinen voima todella virtaa alas. Sielu on todella puhdistettu ja kohonnut. Tämä ei ole psykologista – se ei johdu vain siitä, että tunnet olosi paremmaksi tai inspiroidummaksi. Se on ontologista – sielusi itse asiassa muuttuu, itse asiassa nostetaan olemisen ketjua.

Annan konkreettisen esimerkin. Sano, että haluat kutsua Apolloa älykkään valaistuksen saamiseksi. Haluaisit:

Valitse oikea aika – ehkä sunnuntai, Apollon päivä, aamunkoitteessa, kun aurinko nousee Käytä oikeita materiaaleja – kultaa (aurinkometalli), laakeria (Apollon pyhä kasvi), ehkä lyyraa Puhu oikeat nimet ja hymnit – perinteiset Apollon kutsut, ehkä orfisista hymneistä Suorita oikeat toiminnot, Apolloon liittyvät tärkeimmät eleet, Apolloon liittyvät eleet Apollon luonto – älyllinen selkeys, harmonia, järjestys, valo Kun teet kaiken tämän oikein, et suorita vain seremoniaa. Luot todellisen metafyysisen yhteyden apolloniseen olemisketjuun. Avaat itsesi vastaanottamaan Apollon vaikutuksen. Ja jos olet oikein valmistautunut, jos sielusi on tarpeeksi puhdas, Apollon voima todella virtaa sinuun. Älysi on todella valaistu. Saat todella oivalluksia, joita et olisi voinut saavuttaa yksin opiskelemalla.

Tiedän nyt, mitä jotkut teistä ajattelevat: "Tämä kuulostaa magialta. Miten tämä eroaa noituudesta tai noituudesta?"

Iamblichus vaatisi ratkaisevaa eroa. Taikuudessa, kuten hän sen ymmärtää, on kyse siitä, että ihmiset manipuloivat luonnollisia tai yliluonnollisia voimia omiin tarkoituksiinsa. Se on pakottavaa – yrität pakottaa henkiä toimimaan tai käytät luonnollisia sympatioita saadaksesi haluamasi.

Teurgia on täysin eri asia. Se ei ole pakko – et pakota jumalia tekemään mitään. alistut heille. Olet linjassa heidän tahtonsa kanssa. Luot olosuhteet, joissa he voivat toimia, mutta se, toimivatko he todella, ovat heistä kiinni.

Se on yhteistyöhaluista, ei manipuloivaa. Työskentelet jumalien kanssa etkä yritä hallita niitä. Eikä tavoitteena ole henkilökohtainen hyöty – se on pelastus, puhdistuminen, nousu jumalalliseen. Et tee teurgiaa tullaksesi rikkaaksi tai voimakkaaksi. Teet sen tullaksesi itsestäsi jumalalliseksi.

Tällä erolla on Iamblichukselle valtava merkitys. Hän yrittää puolustaa perinteistä pakanallista uskontoa sekä kristittyjä kriitikkoja vastaan, jotka sanovat sen olevan demonisia, että filosofisia kriitikkoja, kuten Plotinus, jotka sanovat sen tarpeettomaksi. Hän sanoo: Ei, tämä on uskonnollisen harjoituksen korkein muoto. Tämä on filosofiaa käytännössä. Näin saavutat sen, mistä filosofia puhuu.

Ja tässä on asia: tämä toimii. Ei siinä mielessä, että voit todistaa sen tieteellisesti, vaan siinä mielessä, että harjoittajat raportoivat todellisista muutoksista, todellisista kokemuksista jumalallisesta läsnäolosta, todellisesta edistymisestä henkisessä kehityksessään. Uskotpa, että nämä kokemukset ovat aidosti metafyysisiä tai vain psykologisia, fenomenologia on todellinen. Terapiaa harjoittavat ihmiset kertovat, että jotain tapahtuu.

Ja Iamblichukselle se on tärkeintä. Filosofia ilman harjoittelua on pelkkää puhetta. Teurgia on elettyä filosofiaa, ruumiillistumaa, filosofiaa, joka todella muuttaa sinut.

Mutta Iamblichuksella on toinen ulottuvuus, jota emme ole vielä täysin tutkineet – hänen syvä sitoutumisensa pythagoralaisuuteen ja matematiikkaan. Koska Iamblichukselle teurgia ei ole erillinen henkisestä elämästä. Se on integroitu täydelliseen filosofiseen järjestelmään, joka sisältää matematiikan, etiikan, metafysiikan ja teologian, jotka toimivat yhdessä.

Legacy and Synthesis

Pythagoralaisuus ja matematiikka

Nyt meidän on puhuttava Iamblichuksen näkökulmasta, joka jää usein huomiotta, mutta joka on ehdottoman keskeinen hänen täydellisen näkemyksensä ymmärtämisessä: hänen syvästä sitoutumisestaan pythagoralaisuuteen ja matemaattiseen filosofiaan.

Iamblichus kirjoitti koko kokoelman Pythagoralaisesta filosofiasta – valtavan teoksen, jonka osat ovat säilyneet ja joka yritti säilyttää ja systematisoida kaiken Pythagoraan opetuksen. Miksi hän oli niin panostanut tähän?

Koska Iamblichukselle Pythagoras ei ollut vain muinainen matemaatikko, joka löysi joitain geometrisia lauseita. Pythagoras oli jumalallinen viisas, pyhän viisauden paljastaja, joku, joka ymmärsi itse todellisuuden perusrakenteen.

Palataanpa tuohon Pythagoralaiseen mottoon: "Kaikki asiat ovat numeroita." Mitä se tarkoittaa? Se ei tarkoita vain sitä, että osaat laskea asioita tai että matematiikasta on hyötyä maailman mittaamisessa. Se esittää metafyysisen väitteen: Luku on todellisuuden perusrakenne. Kosmos on kirjaimellisesti rakennettu matemaattisista suhteista.

Ajattele musiikkia hetki. Pythagoralaiset havaitsivat, että musiikillinen harmonia perustuu matemaattisiin suhteisiin. Oktaavi on suhde 2:1. Täydellinen viides on 3:2. Täydellinen neljäs on 4:3. Nämä eivät ole mielivaltaisia – ne ovat sisäänrakennettu itse äänen luonteeseen. Kun soitat kaksi nuottia jollakin näistä suhteista, ne kuulostavat harmonisilta. Kun soitat niitä muilla suhteilla, ne kuulostavat dissonantilta.

Mutta pythagoralaiset menivät pidemmälle. He sanoivat: Jos musiikki perustuu matemaattisiin suhteisiin ja musiikki on harmonista ja kaunista, niin ehkä koko kosmos perustuu matemaattisiin suhteisiin. Ehkä universumi itsessään on eräänlainen harmonia, kosminen musiikki, matemaattinen sinfonia.

Ja Iamblichus ottaa tämän vakavasti. Muistatko ne periaatteet, joista keskustelimme – Limit and the Unlimited? Nämä ovat matemaattisia käsitteitä. Raja on se, mikä antaa määritelmän, mittasuhteen, mittasuhteen. Rajoittamaton on se, mitä voidaan mitata, suhteuttaa, määritellä. Koko todellisuus on näiden matemaattisten periaatteiden vuorovaikutusta.

Joten kun Iamblichus kartoittaa kosmista hierarkiaansa, hän ei vain keksi asioita. Hän yrittää näyttää kaiken taustalla olevan matemaattisen rakenteen. Jokaisella todellisuuden tasolla on omat numeeriset suhteensa, omat mittasuhteensa, oma harmoniansa.

Yksi on ehdoton yhtenäisyys – numero yksi sen metafyysisessä merkityksessä. Älyn valtakunta sisältää kaksinaisuuden – tietävän ja

tunnetun, subjektin ja objektin. Sielun valtakuntaan kuuluvat kolmisuhteet – jääminen, kulkue ja paluu. Aineelliseen maailmaan kuuluu numero neljä – neljä elementtiä, neljä laatua, tetradi, joka luo kaiken fyysisen todellisuuden.

Tämä ei ole vain numerologiaa tai mystistä symboliikkaa. Iamblichukselle nämä numeeriset suhteet ovat todellisia. Ne ovat todellinen todellisuuden rakenne. Niiden ymmärtäminen on sen ymmärtämistä, kuinka kosmos toimii.

Ja tällä on käytännön seurauksia. Jos aiot harjoittaa teurgiaa tehokkaasti, sinun on ymmärrettävä nämä matemaattiset suhteet. Sinun on tiedettävä, mitkä numerot vastaavat mitä jumalia, mitkä geometriset hahmot liittyvät mihinkin jumalallisiin voimiin, mitkä mittasuhteet luovat harmoniaa todellisuuden eri tasojen välille.

Esimerkiksi Tetraktys – kolmiohahmo, joka koostuu kymmenestä pisteestä, jotka on järjestetty neljään riviin (1+2+3+4=10) – tämä ei ole vain kaunis kuvio. Se on esitys siitä, kuinka ykseys kehittyy monimuotoisuudeksi, kuinka Yksi luo monia. Se sisältää kaikki musiikillisen harmonian perussuhteet. Se on avain kosmisen rakenteen ymmärtämiseen.

Tai ota kultainen leveys – noin 1,618, suhde, joka esiintyy kaikkialla luonnossa kierrekuvioissa, kasvien kasvussa ja ihmiskehon mittasuhteissa. Pythagoralaiset tiesivät tämän suhteen. He pitivät sitä todisteena siitä, että luonto itse noudattaa matemaattisia lakeja, että kosmos on rationaalisesti järjestetty.

Iamblichukselle matematiikan opiskelu ei ole vain käytännön koulutusta insinööreille tai kauppiaille. Se on henkistä harjoitusta. Kun mietit matemaattisia totuuksia, koulutat sieluasi ajattelemaan aineetonta todellisuutta. Numeroita ei ole fyysisessä maailmassa – et voi koskettaa numeroa kolme tai maistaa kahden neliöjuurta. Ne ovat ymmärrettäviä todellisuuksia, puhtaan ajatuksen kohteita.

Joten matemaattinen opiskelu puhdistaa sielun. Se nostaa mielesi pois aistillisista asioista ja kohti ymmärrettävää maailmaa. Se on valmistautumista filosofiaan ja viime kädessä teurgiaan. Opit ajattelemaan

todellisuuksia, jotka ylittävät aineen, ja se on juuri sitä, mitä sinun on tehtävä noustaksesi kosmiseen hierarkiaan.

Lisäksi matematiikka antaa varmuutta. Muutoksen ja epävarmuuden maailmassa matemaattiset totuudet ovat ikuisia ja muuttumattomia. Kaksi plus kaksi on neljä, on aina, aina, kaikissa mahdollisissa maailmassa. Pythagoraan lause ei päde vain maan päällä, vaan koko kosmoksessa. Nämä totuudet osallistuvat muotojen ikuiseen maailmaan.

Joten kun Iamblichus kirjoittaa pythagoralaisuudesta, hän ei ole vain filosofian historioitsija. Hän näyttää, kuinka matemaattinen filosofia integroituu hänen koko järjestelmäänsä. Matematiikka, etiikka, metafysiikka, teologia, teurgia – ne kaikki sopivat yhteen täydelliseksi elämäntapaksi.

Filosofian, teologian ja rituaalin synteesi

Selvä, siirrytään taaksepäin ja katsotaan täydellinen kuva siitä, mitä Iamblichus sai aikaan.

Hän loi yhden kattavimmista, systemaattisimmista filosofisista visioista koko antiikin filosofiassa. Se on täydellinen maailmankuva, joka yrittää selittää kaiken: Mistä todellisuus tulee? Mikä on kosmoksen rakenne? Mitä me olemme? Miksi olemme täällä? Miten meidän pitäisi elää? Kuinka voimme pelastua?

Mutta enemmän kuin tämä - ja tämä tekee Iamblichuksesta erottuvan - hän loi polun. Ei vain teoria todellisuudesta, vaan käytännöllinen elämäntapa, joka on suuntautunut jumalalliseen liittoon.

Opiskelet filosofiaa ymmärtääksesi kosmista rakennetta. Sinun on tiedettävä, missä olet olemisketjussa, minne yrität mennä, mitä esteitä kohtaat.

Harjoittelet matematiikkaa puhdistaaksesi ajatteluasi. Harjoittelet sielusi pohtimaan aineetonta todellisuutta, ajattelemaan ikuisia totuuksia, nostamaan mielesi aistimaailman yläpuolelle.

Kasvatat eettistä hyvettä hallitaksesi intohimojasi. Harjoittelet rohkeutta, malttia, oikeudenmukaisuutta, viisautta. Tämä tuo järjestystä alempaan sieluusi ja valmistaa sinua korkeampiin tavoitteisiin.

Suoritat teurgian vastaanottaaksesi jumalallisen armon. Kutsut jumalia, osallistut pyhiin rituaaleihin, luot olosuhteet jumalallisen voiman virralle elämääsi.

Kaikki tämä sopii yhteen. Se ei ole kokoelma erillisiä toimintoja – se on yhtenäinen nousupolku. Jokainen elementti tukee kaikkia muita elementtejä.

Ja tässä on mielestäni merkittävää: Iamblichus työskenteli syvällisen kulttuurisen muutoksen hetkellä. Vanha pakanamaailma oli kuolemassa. Kristinusko oli nousussa. Perinteiset jumalat hylättiin, vanhat temppelit suljettiin, muinaiset riitit unohdettiin.

Hän olisi voinut vain puolustaa perinteitä perinteisin perustein: "Näin esi-isämme tekivät, joten meidän pitäisi jatkaa sitä." Niin monet pakanaintellektuellit tekivät. Mutta Iamblichus otti toisenlaisen lähestymistavan.

Hän sanoi: Anna minun näyttää sinulle, miksi nämä perinteet ovat filosofisesti perusteltuja. Annan teille rationaalisen, systemaattisen selostuksen siitä, kuinka jumalat ovat olemassa, kuinka teurgia toimii, miksi rituaalilla on merkitystä. Haluan näyttää sinulle, että sinulla voi olla sekä filosofista kurinalaisuutta että uskonnollista antaumusta, sekä järkeä että rituaalia, sekä älyä että hurskausta.

Eräässä mielessä hän epäonnistui. Pakanallisuus hävisi. Kristinusko voitti. Kuudennella vuosisadalla Platonin akatemia suljetaan, pakanalliset temppelit tuhotaan tai muunnetaan kirkoiksi, perinteinen uskonto on käytännössä kuollut Välimeren maailmassa.

Mutta toisessa mielessä Iamblichus onnistui loistavasti. Hänen ideansa säilyivät. Kun uusplatoniset tekstit käännettiin arabiaksi 800-luvulla, Iamblichean käsitteet vaikuttivat islamilaiseen filosofiaan – Al-Farabi, Avicenna, jopa sufismin näkökohdat osoittavat hänen vaikutuksensa.

Kun neoplatoniset tekstit käännettiin latinaksi renessanssin aikana, Iamblichuksen filosofian ja rituaalin fuusio muokkasi kristillistä mystiikkaa. Figuurit, kuten Marsilio Ficino, Pico della Mirandola, koko Firenzen Akatemia – he työskentelevät amblichean ideoiden kanssa.

Länsimainen esoteerinen perinne – Kabbala, alkemia, seremoniallinen magia, ruusuristilaisuus, vapaamuurarius – kaikki tämä kantaa Iamblichuksen näkemyksen leimaa. Ajatus siitä, että rituaali voi vaikuttaa metafyysiseen muutokseen, että symboleilla on todellista voimaa, että on olemassa henkiolentoja, joihin voimme ottaa yhteyttä – nämä ovat kaikki Iamblichean ajatuksia, jotka resonoivat edelleen.

Jopa nykyajan filosofiassa, kun ihmiset puhuvat puhtaan rationalismin rajoista, kun he keskustelevat ruumiillistuneen käytännön roolista henkisessä kehityksessä, kun he tutkivat ei-länsimaisia perinteitä, jotka yhdistävät filosofian ja rituaalin – he löytävät usein uudelleen oivalluksia, jotka Iamblichus ilmaisi 1700 vuotta sitten.

Mutta hänen historiallisen vaikutuksensa lisäksi uskon, että Iamblichuksen visiossa on jotain arvokasta meille tänään. Elämme kulttuurissa, joka hajottaa asioita erilleen. Erottelemme järjen tunteesta, mielen kehosta, teorian käytännöstä, älyllisen henkisestä.

Iamblichus tarjoaa näkemyksen integraatiosta. Hän sanoo: Sinun ei tarvitse valita älyllisesti ankaran ja hengellisen sitoutumisen välillä. Sinun ei tarvitse valita filosofian ja uskonnon, järjen ja rituaalin, mielen ja hengen elämän välillä.

Sinulla voi olla molemmat. Itse asiassa tarvitset molemmat. Puhtaasti älyllinen filosofia, joka ei muuta elämääsi, on vain tyhjää abstraktiota. Puhtaasti rituaalinen uskonto, joka ei sido älyäsi, on vain taikauskoa. Mutta kun tuot ne yhteen – kun yhdistät ymmärryksen ja käytännön, filosofian ja teurgian, järjen ja rituaalin – sinulla on jotain voimakasta. Sinulla on täydellinen polku.

Hyväksytkö Iamblichuksen tietyn metafysiikan tai et – uskoitpa hänen monimutkaisiin kosmisiin hierarkioihinsa, hänen teurgisiin käytäntöihinsä,

hänen pythagoralaiseen matematiikkaansa – uskon, että hänen perustavanlaatuinen näkemyksensä pysyy voimassa: Transformaatio vaatii enemmän kuin pelkkä ajattelu. Se vaatii harjoittelua. Se vaatii sitoutumista johonkin itsesi ulkopuoliseen. Se vaatii sekä ylösnousemista oman ponnistelun kautta että avun saamista ylhäältä.

Se on visio, joka on otettava vakavasti, jopa seitsemäntoistasataa vuotta myöhemmin. Iamblichus muistuttaa meitä siitä, että filosofia ei ole vain oikeita mielipiteitä. Kyse on erilaiseksi ihmiseksi tulemisesta. Kyse on muutoksesta, noususta, jumalalliseen tavoittamisesta – kuinka ymmärrättekin tuon termin.

Ja siksi viime kädessä tutkimme edelleen Iamblichusta. Ei vain historiallisena kurioosuutena, ei vain yhtenä nimenä filosofian historiassa, vaan ihmisenä, joka otti syvimmät kysymykset vakavasti ja yritti vastata niihin täydellisellä, integroidulla näkemyksellä todellisuudesta ja paikastamme siinä.